

B 06
B 03

Statens Planteavlsforsøg
Meddelelse nr. 1750
85. årgang
20. oktober 1983
Udgivet af Statens Planteavlsudvalg

Havebrugscenret, Institut for Landskabsplanter, Hornum, 9600 Års

To nye frøkilder
***Rosa carolina* fk. Inda og *Rosa virginiana* fk. Vigi**

Poul Erik Brander

To nye frøkilder af buskroser er udvalgt og frøavl etableret.

Frøkilde Inda er kendetegnet ved sin ca. 1,2 m høje vækst, mange rodskud, der danner et tæt, fladt krat, gulrøde efterårsfarver, røde grene, lyserøde blomster og røde frugter.

Frøkilde Vigi er højere, ca. 1,8 m, kuppelformet, danner rodskud, men ikke så udpræget mange som Inda, grenene er svagt rødlige, blomsterne lyserøde og frugterne runde og røde.

De to frøkilder anbefales til brug for de områder, hvor der hidtil er anvendt materiale alene under artsnavn.

Indledning

Baggrunden for det gennemførte forsøg var henvendelser fra planteskoler og landskabsarkitekter om, at der af de to arter *Rosa carolina* og *Rosa virginiana* ofte blev produceret et helt vilkårligt plantemateriale uden definerede egenskaber.

Endvidere at de producerede planter uanset deres egenskaber til visse tider blev betegnet *Rosa carolina* og til andre tider *Rosa virginiana*.

Undersøgelser i planteskolerne viste, at der ikke var væsentlige afvigelser i det plantemateriale, der blev produceret under de to artsnavne.

I nogle tilfælde havde de producerede planter af *Rosa carolina* en lavere vækst end *Rosa virginiana*, i andre tilfælde var det omvendt.

Det producerede plantemateriale var oftest uden oprindelses- eller frøkildebetegnelse og beroede på tilfældige hjemkøb af frø. På denne bag-

grund blev der ved Institut for Landskabsplanter, Hornum, iværksat en indsamling af frø og planter. Formålet var at undersøge det dyrkede plantemateriale og forsøge at finde frem til et dyrkningsværdigt, defineret plantemateriale.

Forsøgets udførelse og resultater

Plantemateriale blev i årene 1965–1975 anskaffet fra danske planteskoler og botaniske samlinger.

Naturindsamlet frø fra Nordamerika, blev hjemskaffet i samarbejde med *G. Schlätzer*, Vildtplantningen, af *Rosa carolina* og *Rosa virginiana*.

Plantematerialet fra planteskolerne anskaffet under begge artsnavne viste generelt en stor variation. Fra en enkelt planteskole blev anskaffet planter fra *Rosa carolina*, som var produceret på basis af frø fra egen frøkilde. Planter af denne oprindelse gav ret lave planter, med åben vækst og ret få rodkud.

Planter produceret på basis af naturindsamlet frø gav for begge arters vedkommende planter med lav vækst, ca. 1,0–1,25 m, med udpræget mange rodkud.

Planterne, produceret på basis af naturindsamlet frø anskaffet som *Rosa carolina*, var ensartede med lille variation.

I samarbejde med Frøkildeudvalgets synsgruppe for roser blev det besluttet at lade de bedste af disse planter være basis for en opformering og etablering af frøavl.

Opformeringen skete ved stiklinger i 1977. Ca. 30 planter sammenvokset til et lavt krat, var moderplanter. Stiklingerne fra de enkelte planter blev ikke holdt adskilt ved opformeringen.

Denne fremgangsmåde må nok erkendes at være fejlagtig. En ny opformering til anlæg af en frøkilde kan nemlig ikke med sikkerhed blive helt den samme, idet den umuligt kan sikre samme forhold imellem de enkelte moderplanter, som ved første opformering.

Det rigtige må være at udvælge få, definerede kerneplanter som basis for opformering og etablering af en frøkilde. Kerneplanterne må holdes adskilt og være ligeligt repræsenteret i den nye etablerede frøkilde.

Dette udgangspunkt blev anvendt ved udvælgelsen af moderplanter til en frøkilde af *Rosa virginiana*. Som basis for denne frøkilde blev der udvalgt 2 planter i materiale anskaffet fra en planteskole.

Gennemgang af de to frøkilder

Rosa carolina frøkilde Inda

Denne frøkilde er baseret på udvælgelse af ca. 30 moderplanter i en plantning ved Institut for Landskabsplanter, produceret på basis af frø, naturindsamlet på Nova Scotia.

Opformering af moderplanter til etablering af frøavlskvarterer foregik ved stiklinger.

Frøkilden er etableret ved Hedeselskabet, S. *Levinson* og *Ove H. Poulsen*, Hørsholm.

Frø er høstet og planter produceret på basis af frøkilden ved Hedeselskabet siden 1979.

Frøkilden Inda er defineret ved sin oprindelse og har følgende egenskaber:

Planterne bliver normalt 1 til maksimalt 1,5 m høje. De danner mange rodkud, og fremstår som et tæt, lavt krat. Grenene er rødlig, hvilket især ses om vinteren. Løvet er lysegrønt, ved løvfald farves det gulligt til rødligt.

Blomsterne er lyserøde, blomstringen varer det meste af sommeren og frugterne er røde.

De mange rodkud gør frøkilden velegnet til større plantninger og anlæg, men uegnet til haver.

Rosa virginia frøkilde Vigi

Denne frøkilde er baseret på 2 udvalgte moderplanter, der er opformet ved stiklinger og udplantet i ligeligt antal på Planteopformeringsstationen. Frøkilden er defineret ved sin oprindelse fra de udvalgte planter, der er etableret som kerneplanter og opbevares ved Statens Planteavlsvforsøg. Den første større høst til erhvervsmæssig brug fandt sted i 1982.

Frøkilden kan beskrives som følger:

Planterne bliver normalt 1,5 til 2 m høje, de danner kuppelformede, tæt forgrenede buske, der bliver lige så brede som høje. Planterne sætter en del rodkud, men ikke i det store omfang som ved Inda.

Løvet er kraftigt og mørkegrønt, og blomsterne er lyserøde. Blomstringen foregår spredt det meste af sommeren. Frugterne er runde og røde.

Frøkilden må på grund af sin kraftige vækst især anbefales til plantning i anlæg og større plantninger.

Omtale af de to arter

De to arter, *Rosa carolina* og *Rosa virginiana* kan i kultur være svære at skelne fra hinanden, og det er ligeledes svært at finde botaniske forskelle i det

plantemateriale, som blev anskaffet af Institut for Landskabsplanter.

Rehder angiver i sin *Manual of Cultivated Trees and Shrubs*, at *R. carolina* bliver ca. 1 m høj og har 5-7 småblade, medens *R. virginiana* bliver ca. 2 m høj og har 7-11 småblade.

Andre steder beskrives *R. virginiana* som mere buskformet og *R. carolina* at have spinklere grene, og *R. virginiana* større frugter end *R. carolina*. Dette svarer helt til egenskaberne hos de to beskrevne frøkilder af de to arter.

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Abonnement på meddelelser fra Statens Planteavlsvforsøg kan bestilles ved indsendelse af abonnementsbeløbet til bladets ekspedition, Statens Planteavlsvkontor, Kongevejen 83, 2800 Lyngby, postgiro 200 2299, tlf. (02) 85 50 57. Abonnementsprisen er for 1983 80,00 kr. årligt excl. moms. Adresseændring bedes meddelt bladets ekspedition.
ISSN 0105-6514

Trykt i 7.000 eksemplarer.